

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ХАРЧОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ
НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ ЕКОНОМІКИ І УПРАВЛІННЯ**

ЗАТВЕРДЖУЮ

Проректор з науково-педагогічної та виховної
роботи

_____ Л.Ю.Арсеньєва

«_____» _____ 20__ р.

**РОБОЧА ПРОГРАМА
ВИБІРКОВОЇ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
ТРАНСНАЦІОНАЛІЗАЦІЯ СВІТОВОЇ ЕКОНОМІКИ**

освітній ступінь - бакалавр

спеціальність - 292 Міжнародні економічні відносини

освітньо-професійна програма - Міжнародна економіка

мова навчання - українська

Кафедра міжнародної економіки

Київ 2020

Розробник: Музиченко Г.Г., доцент кафедри міжнародної економіки, к.е.н., доцент

Робочу програму схвалено на засіданні кафедри міжнародної економіки

Протокол № 1
від «01» версеня 2020 року

Завідувачка кафедри _____ С.О. Гуткевич

Гарант освітньої програми _____ Л.М. Кобилянська

**Робочу програму схвалено на засіданні Науково-методичної комісії
Навчально-наукового інституту економіки і управління**

Протокол № 1
від «02» вересня 2020 року

Голова НМК _____ О.О.Шеремет

Реєстраційний номер у Навчально-методичному управлінні –
103.17-2020

1. Обсяг навчальної дисципліни

Таблиця 1

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітньо-професійна програма, освітній ступінь	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 4	Галузь знань 29 Міжнародні відносини	Вибіркова	
	Спеціальність 292 Міжнародні економічні відносини		
Модулів – 1	Освітньо-професійна програма «Міжнародна економіка»	Рік підготовки:	
Змістових модулів – 2		4-й	-
Індивідуальне завдання - немає		Семестр	
Загальна кількість годин - 120		7-й	-
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 5 самостійної роботи здобувача – 5	Освітній ступінь: «бакалавр»	Лекції	
		36 год.	-
		Практичні, семінарські	
		24 год.	-
		Лабораторні	
		-	-
		Самостійна робота	
		60 год.	-
		Індивідуальні завдання:	
		-	-
		Вид контролю: диференційований залік	

2 Мета навчальної дисципліни

Метою вивчення дисципліни є формування у здобувачів системи теоретичних знань і набуття практичних навичок аналізу процесів транснаціоналізації світової економіки, тенденцій її подальшого розвитку, розуміння та аналіз механізмів взаємодії учасників процесу транснаціоналізації.

Міждисциплінарні зв'язки:

- дисципліни-пререквізити: міжнародна економіка; економіка зарубіжних країн; міжнародні бізнес-технології; міжнародна економічна інтеграція; сучасні глобальні світові ринки; міжнародна інформаційна безпека; міжнародні відносини.

- дисципліни-постреквізити: глобальна економіка; міжнародні інвестиції; міжнародна торгова політика; міжнародна конкурентоспроможність; зовнішньоекономічні контракти.

3. Компетентності та програмні результати навчання

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми «Міжнародна економіка» здобувачі повинні набути **здатності** отримувати компетентності:

інтегральна:

- розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні завдання у сфері міжнародних відносин у цілому та міжнародних економічних, зокрема, професійної діяльності (у т.ч. у процесі навчання), що передбачає застосування новітніх теорій та методів при здійсненні комплексних досліджень світогосподарських зв'язків.

загальні:

- здатність навчатися та бути сучасно навченим;
 - здатність планувати та управляти часом;
 - навички використання інформаційних та комунікаційних технологій;
 - здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу;
 - здатність спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня (з експертами з інших галузей знань/видів економічної діяльності).

фахові:

- здатність виокремлювати характерні ознаки та тенденції розвитку світового господарства, особливості реалізації економічної політики та світових інтеграційних/деінтеграційних процесів, у тому числі євроатлантичної інтеграції;
 - здатність використовувати базові категорії та новітні теорії, концепції, технології і методи у сфері міжнародних економічних відносин з урахуванням їх основних форм, застосовувати теоретичні знання щодо функціонування та розвитку міжнародних економічних відносин;
 - здатність здійснювати комплексний аналіз та моніторинг кон'юнктури

світових ринків, оцінювати зміни міжнародного середовища та вміти адаптуватися до них;

- здатність аналізувати міжнародні ринки товарів і послуг, інструменти та принципи регулювання міжнародної торгівлі;
- здатність до діагностики стану досліджень міжнародних економічних відносин та світового господарства у міждисциплінарному поєднанні із політичними, юридичними, природничими науками;
- здатність обґрунтовувати доцільність застосування правових, економічних та дипломатичних методів (засобів) вирішення конфліктних ситуацій на міжнародному рівні;
- здатність використовувати нормативно-розпорядчі документи та довідкові матеріали при здійсненні професійної діяльності у сфері міжнародних економічних відносин;
- здатність спілкуватися на професійному та соціальному рівнях з використанням фахової термінології, включаючи усну і письмову комунікацію державною та іноземними мовами;
- здатність розуміти та застосовувати ключові положення парадигми сталого розвитку та зеленого зростання;
- здатність розуміти логіку транснаціональних процесів і розвитку світової економічної системи міжнародних відносин в їх історичній та економічній обумовленості;
- здатність аналізувати сучасні геополітичні явища, події, процеси, рішення та самостійно робити необхідні висновки і надавати інформаційно-аналітичні рекомендації з використанням геополітичного інструментарію.

Здобувачі повинні досягти таких програмних результатів навчання:

- відповідально ставитися до професійного самовдосконалення, усвідомлюючи необхідність навчання впродовж усього життя, проявляти толерантність та готовність до інноваційних змін;
 - застосовувати набуті теоретичні знання для розв'язання практичних завдань та змістовно інтерпретувати отримані результати;
 - застосовувати набуті теоретичні знання для розв'язання практичних завдань та змістовно інтерпретувати отримані результати;
 - розуміти, виділяти й описувати нові явища, процеси й тенденції глобального розвитку, механізми й інструменти реалізації економічної політики та світових інтеграційних / дезінтеграційних процесів, у тому числі та євроатлантичної інтеграції;
 - розуміти і вміти застосовувати, відповідно до інших вимог освітньої програми, сучасні теорії та методи розв'язання спеціалізованих складних задач і практичних проблем у сфері міжнародної торгівлі товарами та послугами, міжнародного руху капіталу, міжнародних валютно-фінансових та кредитних відносин, мобільності людських ресурсів, міжнародного трансферу технологій.
- Здійснювати комплексний аналіз складних економічних систем, зіставляти та

порівнювати їх складові, оцінювати й аргументувати оцінки результативності їх функціонування;

- підбирати і вміло застосовувати аналітичний інструментарій дослідження стану та перспектив розвитку окремих сегментів міжнародних ринків товарів і послуг з використанням сучасних знань про методи, форми й інструменти регулювання міжнародної торгівлі;
- розуміти і застосовувати теорії, принципи, засоби й інструменти реалізації міжнародних валютно-фінансових та кредитних відносин;
- усвідомлювати необхідність навчання впродовж життя з метою підтримки професійної компетентності на високому рівні;
- обґрунтовувати вибір і застосовувати інформаційно-аналітичний інструментарій, економіко-статистичні методи обчислення, складні техніки аналізу та методи моніторингу кон'юнктури світових ринків;
- презентувати результати дослідження на базі яких, розробляються рекомендації та заходи з адаптації до змін міжнародного середовища;
- систематизувати, синтезувати й упорядковувати отриману інформацію, ідентифікувати проблеми, формулювати висновки і розробляти рекомендації, використовуючи ефективні підходи та технології, спеціалізоване програмне забезпечення з метою розв'язання складних задач практичних проблем з урахуванням крос-культурних особливостей суб'єктів міжнародних економічних відносин;
- використовувати сучасні інформаційні ресурси з питань економіки природокористування принципів економіки зеленого бізнесу;
- володіти навичками аналізу статистичного матеріалу, пов'язаного з функціонуванням транснаціональних компаній та транснаціональних банків у світовій економіці для прогнозування подальшого розвитку транснаціональних процесів;
- використовувати сучасний аналітичний апарат для оцінки закономірностей, динаміки та суперечностей глобального розвитку в контексті сучасних геополітичних практик.

<i>Практичне заняття 5</i> Економічні механізми діяльності ТНК												
Тема 6 Види організаційних структур управління ТНК <i>Практичне заняття 6</i> Види організаційних структур управління ТНК	9	2	2			5						п. 7,9
Разом за змістовим модулем 1	55	16	12			27						
Змістовий модуль 2 Вплив транснаціоналізації на розвиток глобального економічного середовища												
Тема 7. Складові формування зовнішнього середовища ТНК <i>Практичні заняття 7</i> Складові формування зовнішнього середовища ТНК	10	4	1			5						п. 8,11
Тема 8 Особливості формування та функціонування транснаціональних фінансово-промислових груп <i>Практичне заняття 8</i> Особливості формування та функціонування транснаціональних фінансово-промислових груп	12	4	2			6						п. 1,5
Тема 9. Особливості організації діяльності транснаціональних банківських структур <i>Практичне заняття 9</i> Особливості організації діяльності транснаціональних банківських структур	8	2	2			4						п. 2,5, 9
Тема 10. Технологічна та інноваційна політики ТНК <i>Практичне заняття 10</i> Технологічна та інноваційна політики ТНК: наслідки для всіх учасників ринку	9	2	2			5						п. 4,10
Тема 11.	9	2	2			5						п.

Стратегічний менеджмент діяльності ТНК													3,9
<i>Практичне заняття 11</i> Стратегічний менеджмент діяльності ТНК													
Тема 12. Вплив діяльності ТНК на процеси транснаціоналізації світової економіки	8	2	2			4							п. 1-5, 6,9
<i>Практичне заняття 12</i> Вплив діяльності ТНК на процеси транснаціоналізації світової економіки													
Тема 13. Політична, культурна та соціальна відповідальності ТНК	9	4	1			4							п. 2-5, 8,11
<i>Практичне заняття 13</i> Політична, культурна та соціальна відповідальності ТНК													
Разом за змістовим модулем 2	65	20	12			33							
ВСЬОГО	120	36	24			60							

5. Засоби діагностики результатів навчання

Контроль успішності навчання здобувачів проводиться у формах поточного і підсумкового контролю.

Поточний контроль полягає у перевірці знань і практичної підготовленості здобувачів з **певної завершеної частини навчальної дисципліни** (змістового модуля), умінь виконання індивідуальних завдань.

Формами поточного контролю є:

- ✓ письмові контрольні роботи за темами лекційних занять;
- ✓ тестування знань здобувачів з певного розділу (теми) або з певних окремих питань дисципліни;
- ✓ усне опитування.

Підсумковий контроль - диференційований залік.

6. Контроль та оцінювання результатів навчання

6.1. Контроль та оцінювання результатів навчання за елементами змістових модулів здобувачів (денна форма навчання)

Таблиця 3

№ змістового модуля	Елементи змістового модуля	Кількість балів		Поточний контроль навчальної роботи здобувачів
		міні-мальна	максимальна	методи контролю
1	2	3	4	5
1.	Лекційний курс (6 тем лекцій)	3,0	5,0	Письмова контрольна робота
	Практичне заняття 1 Транснаціональний компонент становлення глобальної економічної системи	3,0	5,0	тестування, практичне завдання
	Практичне заняття 2 Вплив транснаціоналізації на світову економіку	3,0	5,0	письмове опитування, практичне завдання
	Практичне заняття 3 Генезис теорій дослідження процесу транснаціоналізації	3,0	5,0	письмове опитування, практичне завдання
	Практичне заняття 4 Розвиток зайнятості та людських ресурсів під впливом транснаціоналізації	3,0	5,0	письмове опитування, тестування
	Практичне заняття 5 Економічні механізми діяльності ТНК	3,0	5,0	письмове опитування, практичне завдання
	Практичне заняття 6 Види організаційних структур управління ТНК	3,0	5,0	письмове опитування, практичне завдання
	Всього	18,0	30,0	
2.	Лекційний курс (7 тем лекцій)	3,0	6,0	Письмова контрольна робота
	Практичне заняття 7 Складові формування зовнішнього середовища ТНК	3,0	6,0	тестування, практичне завдання
	Практичне заняття 8 Особливості формування та функціонування транснаціональних фінансово-промислових груп	3,0	6,0	усне опитування, практичне завдання
	Практичне заняття 9 Особливості організації діяльності транснаціональних банківських структур	3,0	6,0	усне опитування, практичне завдання
	Практичне заняття 10 Технологічна та інноваційна політики ТНК: наслідки для всіх учасників ринку	3,0	6,0	тестування, практичне завдання
	Практичне заняття 11 Стратегічний менеджмент діяльності ТНК	4,0	6,0	усне опитування, практичне завдання

6.2 Критерії оцінювання програмних результатів навчання здобувачів денної форми навчання за окремими елементами змістових модулів

Таблиця 4

Елемент модуля та критерії його оцінювання	Кількість балів
Письмова контрольна робота № 1	5
повна відповідь	5
неповна відповідь або допущені деякі неточності	4
неповна відповідь, допущені окремі помилки	3
неповна відповідь, допущені суттєві помилки	2
незадовільна відповідь	0
Письмова контрольна робота № 2	5
повна відповідь	5
неповна відповідь або допущені деякі неточності	4
неповна відповідь, допущені окремі помилки	3
неповна відповідь, допущені суттєві помилки	2
незадовільна відповідь	0
Практичне заняття	3
глибоке розкриття питання теми, вільне володіння матеріалом, активна участь у роботі семінару, виступ у дискусії	3
розкриття питання теми, вільне володіння матеріалом	2
розкриття питання теми, недостатньо вільне володіння матеріалом	2
неповне розкриття питання теми, недостатньо вільне володіння матеріалом	1
незадовільне розкриття питання теми	0

6.3 Критерії оцінювання програмних результатів навчання здобувачів денної форми навчання

(форма підсумкового контролю – диференційований залік)

27...30 балів – якщо здобувач демонструє повні й глибокі знання навчального матеріалу, достовірний рівень розвитку умінь і навичок, правильне й обґрунтоване формулювання практичних висновків, уміння приймати необхідні рішення в різних нестандартних ситуаціях, вільне володіння науковими термінами, високу комунікативну культуру.

23...26 балів – якщо здобувач виявляє дещо обмежені знання навчального матеріалу, допускає окремі несуттєві помилки й неточності;

18...22 бали – якщо здобувач засвоїв основний навчальний матеріал, володіє необхідними уміннями та навичками для вирішення стандартних завдань, проте при цьому допускає неточності, не виявляє самостійності суджень, демонструє недоліки комунікативної культури.

0...17 балів – якщо здобувач не володіє необхідними знаннями, уміннями й навичками, науковими термінами, демонструє низький рівень комунікативної культури.

7. Рекомендована література

7.1. Базова

1. Куцик П.О. Глобальна економіка: принципи становлення, функціонування, регулювання та розвитку: [монографія] / П.О. Куцик, О.І. Ковтун, Г.І. Башнянин. – Львів: ЛКА, 2015. – 594 с.

2. Молчанова Е. Взаємодія транснаціональних корпорацій з національними економіками / Е. Молчанова // Аналітичне видання фонду ім. Фрідріха Еберта [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.fes.kiev.ua>.

3. Транснаціоналізація і конкурентний розвиток національних економік: теорія і практика країн, що розвиваються. [Електронний ресурс]. – монографія / Л.В. Руденко-Сударєва, О.М. Мозговий, В.В. Токарь та ін. – Вид. 2-е доповнене. – К.: Київ. – 215. -270с.

4. Транснаціональні корпорації і Україна [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.geograf.com.ua/geoinfocentre/20-human-geography-ukraine-world/266-tnk-and-ukraine>

5. Трансформація процесу транснаціоналізації в умовах зростання невизначеності глобального економічного середовища: монографія / Ю.В. Макогон та ін.; за ред. Т. В. Орехової. - Д.: Норд Прес, 2011. - 652 с.

10.2. Допоміжна

6. Економіка зарубіжних країн: навч. посіб. – Вид. 4-е, перероб. та доп. / Ю.Г. Козак, В.В. Ковалевський, С.Н. Лебедева, М.Є. Бикова, Н.С. Логвінова, О.В. Воронова. - К.: Центр учбов. л-ри, 2013. - 292 с.

7. Транснаціоналізація світової економіки: інноваційний аспект: монографія / Л.І. Михайлишин. – Вінниця: ДонНУ, 2016. – 314 с.
8. Економічні проблеми ХХІ століття: міжнародний та український виміри / За ред. С.І. Юрія, Є.В. Савельєва. – К.: Знання, 2007. – 595 с.
9. Новицький В.Є. Сучасний рух капіталів та діяльність ТНК як фактор інституційної діяльності // Інституційні засади інноваційної економіки: міжнародний досвід та вітчизняна практика: моногр. / А.С. Облов, О.С. Довгий, та ін.; за заг. ред. В.Є.Новицького. – К.: Книжкове вид-во НАУ, 2005. – 200 с.
10. Портер М. Конкуренція / М. Портер: пер. с англ. – М.: Изд. дом "Вільямс", 2005. – 608 с.
11. Поручник А.М. Національні та наднаціональні механізми розвитку людського ресурсу країн ЄС // Спільний європейський економічний простір: гармонізація мегарегіональних суперечностей [Монографія] / За заг. ред.. Д.Г. Лук'яненка, В.І. Чужикова. – К.: КНЕУ, 2007. – 544 с.
12. Кравчук О.Я. Інвестиції ТНК як фактор прискорення економічного розвитку вітчизняної економіки / О.Я. Кравчук. - Економічні науки. Серія «Економічна теорія та економічна історія». Збірник наукових праць. Луцький НТУ. – Випуск 14(56). – Луцьк, 2017. – С.122-130.
13. Моторнюк У.І. Транснаціоналізація як фактор розвитку світової економіки / У.І. Моторнюк, М.І. Терехух, Н.Р. Стасюк. – Електронне наукове фахове видання «Ефективна економіка». - №11, 2018 Режим доступу: http://www.economy.nayka.com.ua/pdf/11_2018/105.pdf
14. Філіпенко А.С. Глобальні форми економічного розвитку: історія і сучасність / А.С. Філіпенко. – К.: Знання, 2007. – 670 с.
15. Форсайт економіки України: середньостроковий (2015–2020 роки) і довгостроковий (2020–2030 роки) часові горизонти // Міжнародна рада з науки (ICSU); Комітет із системного аналізу при Президії НАН України; Національний технічний університет України «Київський політехнічний інститут» та ін. – Київ: НТУУ «КПІ», 2015. – 136с.